

आदिवासी विकास विभागांतर्गत चालविण्यात येणा-या
शासकीय आश्रमशाळा/अनुदानित आश्रमशाळांसाठी
आश्रमशाळा संहिता लागू करण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन

आदिवासी विकास विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : अआशा-२००६/प्र.क्र.७९/का.११

मंत्रालय विस्तार, मुंबई-३२.

दिनांक : १ सप्टेंबर, २००६

वाचा - शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग क्र. व्हीएस-१०९३/प्र.क्र.१७०५/९३/
का.११, दिनांक १४ सप्टेंबर, २००९

प्रस्तावना -- आदिवासी विकास विभागांतर्गत राज्यातील डोंगराळ व दुर्गम भागातील शैक्षणिकदृष्ट्या मागासलेल्या आदिवासींच्या शैक्षणिक प्रगतीच्या दृष्टीकोनातून त्यांच्या शिक्षणाकरिता निवासी शाळा चालविण्यात येतात. या योजनेतर्गत आदिवासींच्या आर्थिक दुर्बलतेचा विचार करून त्यांच्या मुला/मुलींकरिता निवासी आश्रमशाळा आदिवासी विकास विभागामार्फत चालविण्यात येतात. सन १९५३-५४ पासून स्वयंसेवी संस्थामार्फत अनुदानित आश्रमशाळा चालविल्या जात होत्या. त्यावेळेस आश्रमशाळा योजना ही शालेय शिक्षण विभागाच्या नियंत्रणात सुरु होती. सन १९७५-७६ पासून आश्रमशाळा योजना समाजकल्याण विभागामार्फत चालविण्यात येत होत्या. दिनांक १.५.१९८३ पासून आदिवासी विभाग स्वतंत्र झाला. आता आदिवासी विकास विभागामार्फत ५३३ शासकीय निवासी आश्रमशाळा सुरु आहेत. तर स्वयंसेवी संस्थामार्फत ५५४ अनुदानित निवासी आश्रमशाळा सुरु आहेत.

आश्रमशाळांमध्ये शिकणाऱ्या आदिवासी विद्यार्थ्यांना शासनातर्फे भोजन, निवास, अंथरुण-पांघरुण, वहया, पुस्तके, गणवेश, लेखन साहित्य व वैद्यकीय सुविधा इत्यादी बाबी मोफत पुरविल्या जातात. शासकीय/अनुदानित आश्रमशाळा चालविण्यासाठी शालेय शिक्षण विभागाच्या नियमावलीचा वापर करण्यात येत होता. तथापि, आदिवासी विकास विभाग स्वतंत्र झाल्यानंतर विभागाकडे असलेल्या आश्रमशाळांची संख्या पाहता आदिवासी विकास विभागाची स्वतंत्र संहिता (नियमावली) असण्याची आवश्यकता निर्माण झाली म्हणून शासनाने एप्रिल, १९९५ मध्ये आश्रमशाळा संहितेचा प्रारूप तयार करण्यासाठी एक समिती स्थापन केली होती. सदर समितीने सादर केलेली संहिता संदर्भिय शासन निर्णयान्वये सन २००१-०२ च्या शैक्षणिक वर्षापासून सर्व शासकीय / अनुदानित आश्रमशाळांना लागू करण्यात आली होती परंतु सदर संहितेची अंमलबजावणी करित असताना त्यातील त्रुटीमुळे अडचण येत असल्याने संस्थांकडून

C.R.No. 20060905144643001

C:\Documents and Settings\hp232043\Desktop\C.R.156.03 CABINT

महाराष्ट्र राज्य खाजगी आश्रमशाळा संस्था चालक संघाकडून सुधारित आश्रमशाळा संहिता प्रसिध्द व्हावी याबाबत मौखिक व लेखी सूचना शासनास प्राप्त झाल्या होत्या. त्याचा विचार करून शासनाने २००३ मध्ये मा.मंत्री, आदिवासी विकास यांचे अध्यक्षतेखाली सुधारित संहिता प्रारूप तयार करण्याकरिता आदिवासी विकास विभागाचे अधिकारी व अशासकीय सदस्यांची एक समिती नियुक्त केली. सदर समितीने चर्चा करून सन २००४-०५ मध्ये आश्रमशाळा संहितेचा सुधारित मसुदा तयार केला होता. सदर मसुद्याचे परिक्षण शालेय शिक्षण विभागातील कार्यरत असणाऱ्या तज्ञ अधिका-यांकडून करून घेण्याकरिता शासनाने दिनांक १९ ऑगस्ट, २००५ अन्वये आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांचे अध्यक्षतेखाली एक परिक्षण समिती गठीत केली होती. सदर समितीने वेळोवेळी बैठका घेऊन आश्रमशाळा संहितेच्या प्रारूपास अंतिम रूप दिले असून सुधारित आश्रमशाळा संहिता शासनाच्या मान्यतेसाठी सादर केली होती. त्यानुसार शासनाने आश्रमशाळा संहितेबाबत पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय : १) आदिवासी विकास विभागाच्या शासकीय/अनुदानित आश्रमशाळांना लागू करावयाच्या सुधारित आश्रमशाळा संहितेस शासनाने मान्यता दिली आहे.

२) आश्रमशाळा संहितेमध्ये भविष्यात कराव्या लागणाऱ्या दुरुस्त्यांचे अधिकार विभागास असतील यास शासनाने मान्यता दिली आहे.

३) सन २००६-२००७ या शैक्षणिक वर्षापासून आदिवासी विकास विभागातर्गत चालविण्यात येणा-या शासकीय / अनुदानित आश्रमशाळांना आश्रमशाळा संहिता लागू करण्यात येत आहे.

४) हे आदेश विधी व न्याय विभागाचे अनौ. संदर्भ क्रमांक ३८७/अ, दिनांक १९.६.२००६, शालेय शिक्षण विभागाचे अनौ. संदर्भ क्रमांक २५०४, दिनांक १.७.२००६ व वित्त विभागाचे अनौ. संदर्भ क्रमांक ५४०/०६/व्यय-१४, दिनांक ४.७.२००६ अन्वये त्या विभागाच्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

मफिउल हुसेन

(मफिउल हुसेन)

सह सचिव

प्रति,

मा.मंत्री, आदिवासी विकास यांचे खाजगी सचिव

मा.राज्यमंत्री, आदिवासी विकास यांचे खाजगी सचिव

सचिव, सामाजिक न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई

सचिव, शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक (१० प्रती)
आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे
अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे /नाशिक/अमरावती /नागपूर
सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प
शिक्षण संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
शिक्षण संचालक, (उच्च शिक्षण) महाराष्ट्र राज्य, पुणे
विभागीय शिक्षण संचालक, नाशिक / पुणे/ औरंगाबाद/नागपूर
सर्व शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) जिल्हा परिषद
सर्व कार्यासन अधिकारी, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
निवड नस्ती का.११, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई